



# BULETINUL PAROHIEI

## SFÂNTUL ILIE

### HANUL COLȚEI

*Fără trezvie, e cu neputință să ai reușite duhovnicești  
și să placi lui Dumnezeu. Oricât te-ai osteni, oricâtă asceză ai face,  
vei robi la cișmeaua fără apă a vieții lumești.*

« Arhimandrit Emilianos Simonopetrul »

◆ Nr. 94 / 16 noiembrie 2014 ◆



**SFINȚII MĂRTURISITORI  
ATANASIE TODORAN  
ȘI CEI DIMPREUNĂ CU  
DÂNSUL**

**12 NOIEMBRIE**

Calendarul ortodox român a mai primit în rândul său 4 ostași mucenici: Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile Dumitru din Mocod, Marin Grigore din Zagra și Vasile Oichi din Telciu. Acești sfinți năsăudeni au suferit martiriul în ziua de 12 noiembrie a anului 1763. Au fost apărători ai credinței strămoșești și ai neamului românesc. De aceea, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe a hotărât trecerea lor în rândul sfinților, cu ziua de pomenire, 12 noiembrie.

Despre viața și faptele mucenicești ale sfinților năsăudeni am aflat mai multe de la părintele Ioan Alexandru Mizgan, preot la Biserica „Sfântul Apostol Andrei” din Oradea și autor al volumului „Ofensiva uniatismului în Țara Năsăudului în

secolul al XVIII-lea. Martiriul lui Tănase Todoran”.

Sfântul Atanasie Todoran s-a născut într-o familie de țărani liberi de pe Valea Sălăuței, în satul Bichigiu, județul Bistrița-Năsăud, înainte de anul 1663. Dragostea față de credința strămoșească a avut-o de mic, mai ales că din familie făceau parte preoții Coșbuc din Hordou, nimeni alții decât strămoșii poetului George Coșbuc. Datorită educației primite, a ajuns fruntaș în comună, a fost jude și collector al dărilor în comunele de pe Valea Bichigiului și a Sălăuței.

De tânăr a avut în sânge iubirea de țară, și toată viața a luptat pentru apărarea ei. A făcut parte și dintr-un regiment de apărare a Vienei. Dar nemaisuportând despărțirea de neamul său și tot amânându-i-se eliberarea, a dezertat și s-a întors acasă.

A fost urmărit, dar s-a refugiat în Munții Țibleșului, în Maramureș și în Țara Chioarului. De aici, a trecut în Moldova, unde a slujit mai mulți ani, cum atestă fragmentul unui document emis de domnitorul Mihai Racoviță, din care reiese că îl eliberează din oaste pe Atanasie – în vârstă de 74 de ani – după ce a slujit 13 ani în rang de căpitan, și că este ridicat la rang de răzeș.

Cu toate acestea, nu a scăpat de pedeapsa pentru dezertare, fiind închis câțiva ani în Turnul Dogarilor din cetatea Bistriței. După eliberare, s-a întors la Bichigiu.

Nu se știe exact câți copii a avut, probabil o fată și un băiat. Fiica posibil să-i fi murit, atunci când el se ascundea de austrieci. Despre fiul lui se știe că, fiind pe moarte, iar în sat nefiind nici un preot ortodox,

bătrânul Atanasie s-a opus cu îndârjire împărtășirii acestuia cu azimă, precum și spovedirii lui de către un preot unit. În mormântarea a fost făcută în cele din urmă în ritul credinței strămoșești.

În anii 1761-1762, a negociat, împreună cu alți fruntași din ținutul Năsăudului, militarizarea a 21 de comune de pe Valea Bichigiului, Sălăuței și Someșului Mare. A mers la Viena, împreună cu alți români, unde a încheiat pactul cu guvernul austriac. Au primit asigurări că, după intrarea în regimentul grăniceresc, românii din ținutul Năsăudului vor beneficia de mai multe drepturi.

Sfântul Atanasie a cerut ca, prin înființarea regimentului de graniță, românii să nu fie siliți să-și lepede credința ortodoxă, căci de mulți ani ortodocșii transilvăneni se confruntau cu impunerea, aproape pe orice cale, a credinței greco-catolice.

Nu după mult timp, Atanasie a înțeles planurile ascunse, că nu s-a ținut deloc seama de dorința românilor. După ce a văzut acestea, a trecut în tabăra adversă și a început să se opună pe față procesului de militarizare. Năsăudenii, la rândul lor, au înțeles că sistemul grăniceresc urmărea să-i convertească la catolicism și, apoi, că nu se respecta promisiunea ridicării iobăgiei, de aceea mocnea în ei un sentiment de revoltă împotriva asupritorilor.

Părintele Alexandru Mizgan ne spune că: „Militarizarea zonei Năsăudului a început în luna august 1762, când au fost trimiși ofițeri de la Viena la Năsăud, să organizeze regimentul. La 10 mai 1763, considerându-se că munca de organizare s-a încheiat, generalul Bukow, cu o mare

suită și însoțit de episcopul unit Petru Pavel Aron (1754-1764), a venit să primească jurământul grănicerilor năsăudeni și să le sfințească steagul. Aceste momente solemne au fost organizate la Salva, pe platoul numit «Mocirlă».”

Generalul Bukow a fost trimis de împărăteasa Maria Tereza să urmărească și să impulsioneze în Ardeal trecerea la catolicism a ortodocșilor.

„Când cele două batalioane de infanterie și opt companii de cavaleri stăteau înșirate lângă comuna Salva, continuă pr. Alexandru Mizgan, în față a ieșit călare bătrânul Tănase Todoran din Bichigiu, care slujise ca soldat încă de sub împăratul Carol al VI-lea și le-a rostit grănicerilor următoarea cuvântare: *«De doi ani noi suntem cătane, adică grăniceri, și carte n-am căpătat de la înalta împărăteasă, că suntem oameni liberi! Ne-am scris iobagi, dăm dare, facem slujbe cătănești, copiii noștri vor merge până la marginile pământului să-și verse sângele, dar pentru ce? Ca să fim robiți, să n-avem nici un drept, copiii noștri să fie tot proști, ori vor învăța ceva, ori ba? Așa nu vom purta armele, ca Sfânta Lege să ne-o ciufulească. Jos armele! Aruncați afară păgânii dintre hotarele noastre! Auziți creștini români, numai atunci vom sluji, când vom vedea carte de la înălțata împărăteasă, unde-s întărite drepturile noastre; până atunci, nu, odată cu capul. Ce dă Gubernia și cancelaria din Beciu, e nimica, îs minciuni goale de azi, de mâine»”.*

Cuvântarea înflăcărată a bătrânului Tănase Todoran a avut efect imediat. În acel moment, a început revolta. Aceasta

se datorează și faptului că toți ofițerii regimentului erau austrieci, ei nu cunoșteau obiceiurile locului și îi disprețuiau pe români. Grănicerii abia intrați în serviciul militar erau tratați cu severitate excesivă. O profundă indignare a cuprins inimile credincioșilor când au observat că ofițerii regimentului își băteau joc de religia și de Biserica românească, încercând să-i atragă la catolicism.

„Se spune că bătrânul Tănase Todoran s-a dus la episcopul Petru Pavel Aron, și i-a spus: *«Fătul meu, de unde ești?»*. Acela i-a răspuns: *«De la Blaj!»*. Tănase Todoran a adăugat: *«Dacă ești de la Blaj și împărăteasa ți-a dat domeniu, du-te acolo și stai liniștit, nu ne tulbura pe noi în credința noastră!»*. După aceea, l-a luat pe vlădică de mână și l-a condus ca să nu năvălească asupra lui mulțimea tulburată. Grănicerii l-au înfruntat și pe generalul Buccow, încât acesta și episcopul Aron au scăpat prin fugă. A doua zi după rebeliune, grănicerii au reținut armele, iar steagurile le-au dus la Năsăud și le-au predat preotului spre a le păstra în biserică” , mai precizează părintele Alexandru Mizgan.

La scurtă vreme după rebeliune, a venit la Salva o comisie aulică spre a face cercetări asupra celor petrecute pe platoul „Mocirlă” în mai 1763. Cercetările au durat 6 luni. Ancheta se îndrepta împotriva principalului autor al rebeliunii, Tănase Todoran din Bichigiu. Acesta n-a retractat nimic și, cu un curaj mucenicesc, și-a asumat răspunderea celor întâmplate. Ședința s-a pronunțat în ziua de 12 noiembrie 1763, și conține următoarele pedepse: Tănase Todoran a

lui Dănilă din Bichigiu în vârstă de 104 ani să fie frânt cu roata de sus în jos, capul lui să fie legat de o roată, pentru că a reținut pe oameni de la unire și de la înrolare. Vasile Dumitru a popii din Mocod, Marin Grigore din Zagra, Vasile Oichi din Telciu, condamnați la moarte prin spânzurătoare și trupurile neînmormântate, pentru aceeași vină.

Alți 15 conducători de revoltă au fost grațiați de la spânzurătoare în schimbul a 6000 de lovituri de verigi date de soldați, ceea ce tot moarte sigură a însemnat.

Capetele celor martirizați au fost ridicate pe pari la poarta caselor în care locuiseră, iar bucăți din trupurile ciopârțite au fost așezate la răscruci de drumuri.

La executarea pedepsei, atât Tănase Todoran, cât și confrății săi de supliciu, și-au păstrat sângele rece, declarând că nu regretă suferința morții pentru dreptate și lege, fiindcă este mai bine să-și piardă viața decât să trăiască în robie, că e mai frumos a muri pentru lege decât a te face vânzătorul ei.

Tradiția a păstrat în cântece și doine cuvintele pe care Tănase Todoran a lui

Dănilă din Bichigiu le-a rostit în timpul groaznicelor torturi la care a fost supus pentru credința strămoșească și dreptatea socială a românilor năsăudeni: «Nu vă dați feciori cătane / Că-ți purta păduchi cu coarne / Asta v-o spune de un an / Moșul vostru Todoran / În pământ de m-or băga / Nu mă las de legea mea / Asta-i legea lui Hristos / Sloboziți puștile jos...»

Din descrierea revoltei, a anchetei, a procesului și a declarației lui Tănase Todoran, rezultă că lupta și jertfa vieții lui, precum și a confrăților săi de martiriu, a fost în primul rând împotriva împilării de orice natură: socială, politică și religioasă. Pedepsele care au fost aplicate românilor năsăudeni au făcut ca, pe moment, românii să refuze categoric intrarea în regimentele grănicerești.

Primind moarte martirică, Atanasie și-a vărsat sângele pentru credința strămoșească și pentru drepturile românilor transilvăneni. De atunci și până astăzi, cinstirea memoriei celor 4 mucenici se face neîntrerupt în conștiințele ortodocșilor năsăudeni.



## PROGRAMUL LITURGIC

- **Joi: 20 noiembrie / 18:00** – Vecernia și Litia
- **Vineri: 21 noiembrie / 08:00** – Intrarea în biserică a Maicii Domnului
- **Duminică: 23 noiembrie / 08:00** – Utrenia și Sfânta Liturghie → *Pilda bogatului care i-a rodit țarina* → *Sfântul Cuvios Antonie de la Iezer, Sfântul Ierarh Amfilohie, episcopul Iconiei, și Grigorie, episcopul Acragandelor*